

Nr 1125

Av herr Svensson i Eskilstuna m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 48, med förslag om inrättandet av en pressens lånefond m. m.

(Lika lydande med motion nr 977 i Första kammaren)

Den i proposition nr 48 föreslagna lånefonden avses bl. a. underlätta för ekonomiskt svaga tidningar att finansiera sådana investeringar som är av nöden för att upprätthålla deras konkurrens- och livskraft. Tidningsföretagen skall kunna uppvisa realistiska planer beträffande värdet av de åtgärder för vilka lån ges. Åtgärder som innebär samverkan mellan tidningsföretagen på det tekniska området bör prioriteras vid långivningen.

Vi ansluter oss till de grundläggande tankegångarna bakom förslaget om pressens lånefond och till den tekniska utformning som föreslås för långivningen. Det är sålunda en styrka att lånen ges direkt till de tidningsföretag vilkas konkurrenskraft måste stärkas för att fortsatt utgivning skall kunna möjliggöras.

Värdet av fondverksamheten synes emellertid kunna förhöjas, om medel också kan ställas till disposition för branschsamverkan. Den samverkan mellan tidningsföretag som anses önskvärd torde komma till stånd i mer planmässiga former och i betydelsefull omfattning först om därför lämpligt branschorgan ges finansiellt stöd. Sådant stöd bör kunna ge mycket god effekt, även om anslaget för detta ändamål begränsas till ett relativt blygsamt belopp.

De enskilda tidningsföretagen saknar i betydande utsträckning inte bara resurser att finansiera konkurrensstärkande investeringar. Enligt vår bedömning brister det ofta också i den översikt över tidningsteknisk och tidningsadministrativ utveckling som är nödvändig för investeringsplanering. Denna översikt förutan minskar tidningsföretagens förutsättningar att framlägga de realistiska planer som krävs för lån ur den föreslagna fonden och därmed även effekten från samhällets synpunkt av över lånefonden insatta åtgärder. Ett lämpligt branschorgan som ges finansiellt stöd bör emellertid samordnat kunna tillhandahålla ett grundmaterial till stöd för tidningsföretagens individuella investeringsplaner.

Finansiellt stöd till branschsamverkan bör således ses som ett komplement till pressens lånefond och som ett sätt att öka värdet av de investe-

ringar som finansieras ur lånefonden. Syftet bakom lånefonden och ett finansiellt stöd till branschsamverkan är detsamma, nämligen att främja en allsidig press och ett mångsidigt tidningsurval för konsumenterna. För att det inte skall uppstå något motsatsförhållande mellan dessa två former för statligt presstöd bör ett finansiellt stöd till branschsamverkan ges *utöver* den för femårsperioden föreslagna låneramen av 125 milj. kr.

Statskontoret, som ingående behandlat denna fråga i sin remiss över pressutredningens betänkande, föreslår att det samhällsstöd som här nämnts bör utgå med förslagsvis 1 milj. kr. årligen under en femårig försöksperiod. Medlen bör anvisas utan återbetalningsskyldighet. Vi anser att 1 milj. kr. per år är ett väl avvägt belopp.

Teknisk och administrativ tidningsrationalisering

Statskontoret påpekar att den grafiska industrin världen över bedriver ett forsknings- och utvecklingsarbete med inriktning i första hand på civiltryckerier. Den amerikanska industrin intar här en ledande position. Den produktutveckling som därvid sker svarar också mot behoven inom tidningsbranschen och särskilt mot mindre tidningsföretags behov av tekniska rationaliseringsmöjligheter. Så t. ex. har den snabba utvecklingen av offsettekniken hittills i första hand gagnat tidningar med tämligen begränsade upplagor. Innovationer på det tidningstekniska området introduceras emellertid med avsevärd fördröjning på den svenska marknaden och i varje fall synes det ej sällan ta lång tid innan de vinner praktisk tillämpning inom svenska tidningsföretag.

Vad gäller det tidningsadministrativa rationaliseringsarbetet i Sverige så initieras och finansieras detta främst av ett fåtal stora tidningsföretag och inriktas — helt naturligt — på just dessa företags förutsättningar och problem. Särskilt ADB-teknikens möjligheter i tidningsframställningen har fångat intresset under senare år. Statskontoret menar att en effektivitetsklyfta gentemot de mindre tidningsföretagen kan förmodas uppstå och växa genom att rationaliseringsarbetet inte ger tillräckligt utrymme för denna företagstyp.

Rationaliseringsstöd till ekonomiskt svaga tidningar

Statskontoret håller för troligt att de tidningsföretag som man nu i första hand vill stödja skulle vara i särskild utsträckning betjänta av samhällsinsatser inom rationaliseringsområdet. Sådana insatser bör dels syfta till att sprida kunskapen om och främja tillämpningen av tidningstekniskt och tidningsadministrativt utvecklingsarbete, dels sprida re-

sultaten av genomförda projekt. Härigenom kan samhället stödja en rationell investeringsplanering med särskild inriktning på de mindre tidningsföretagen.

Verket anser sig inte för närvarande kunna ta ställning till vilka tekniska och administrativa forsknings- och utvecklingsprojekt som har de bästa förutsättningarna med avseende på tidningsproduktionens rationalisering. Förutnämnda branschorganisationer (Svenska tidningsutgivareföreningen, Tidningarnas arbetsgivareförening och A-pressens samorganisation) samarbetar sedan 1966 i det gemensamma organet Tidningarnas tekniska nämnd. Nämnden bör ha goda möjligheter att prioritera från en av branschorganisationerna framlagd projektlista (SOU: 1968: 48. Bilaga 5:1 och bilaga 5:2) och att fördela projektuppgifterna på olika institutioner som t. ex. Grafiska forskningslaboratoriet.

Samverkan genom tekniska nämnden

Statskontoret anser att samhället bör stödja det tidningstekniska och tidningsadministrativa forsknings- och utvecklingsarbetet genom att ställa medel till disposition som Tidningarnas tekniska nämnd efter ansökan för varje särskilt projekt får förfoga över. Sammankopplingen av olika tekniska och administrativa innovationer till "paketlösningar" eller systemförslag — uppgifter för vilka behövs en överblick som enskilda tidningsföretag i allmänhet saknar — bör därvid ägnas särskilt intresse.

Det föreslagna samhällsstödet skall uppfattas som mycket nära sammankopplat med den av pressutredningen föreslagna lånefonden. Stödet avses förbättra avkastningen av de investeringar som finansieras ur lånefonden. Vid prövning av ansökningar från Tidningarnas tekniska nämnd bör man därför särskilt beakta de förväntade projektresultatens betydelse för de tidningar som man med pressutredningens förslag vill stödja.

Fondstyrelsen prövar projektförslag

Den föreslagna fondstyrelsen bör förvalta de medel som här aktualiserats. Fondstyrelsen skall således pröva ansökningarna från Tidningarnas tekniska nämnd. Fondstyrelsen kommer därigenom att handlägga såväl ärenden gällande enskilda tidningsföretags omedelbara investeringsbehov som projekt som på något längre sikt kan påverka investeringsplaneringen.

Statskontoret har också övervägt möjligheterna av att uppdra bidragsgivningen åt styrelsen för teknisk utveckling. Administrationen av detta samhällsstöd har emellertid sådana aspekter som inte normalt faller inom styrelsens verksamhetsområde. Fondstyrelsen bör dock regelmässigt

samråda med styrelsen för teknisk utveckling och med branshmässig expertis.

Nämnda förslag bör inte påverka det statliga stödet till Grafiska forskningslaboratoriet eller den ställning som tillsynsmyndighet som styrelsen för teknisk utveckling innehar gentemot laboratoriet.

Med de uppgifter som enligt statskontorets förslag läggs på Tidningarnas tekniska nämnd skapas förutsättningar för att nämnden skall kunna utvecklas till ett branschforskningsinstitut.

Med stöd av ovanstående motivering hemställer vi,

att riksdagen beslutar

att medel för tidningstekniskt och tidningsadministrativt forsknings- och utvecklingsarbete utgår under budgetåren 1969/70—1973/74 till ett sammanlagt belopp av 5 miljoner kronor,

att dessa medel efter anvisningar från Kungl. Maj:t skall förvaltas och utbetalas i enlighet med de riktlinjer, som angivits i motionen.

Stockholm den 10 april 1969

Olle Svensson (s)
i Eskilstuna

Hilding Johansson (s)
i Trollhättan

Sven Ekström (s)
i Iggesund

Sven Hammarberg (s)

Arvid Eskel (s)
